

הַכְּבוֹד רָדוּ עַל כַּפְּיָם

סֵפֶר

זֶהָר הַקְּדוֹשׁ

עִם כְּאוֹר
הַכְּתוּר וְהַכְּבוֹד

מאמר לפרשת וישב

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מחזורת קרן מללי ברכה

עֵינֵינוּ מְבַרְכִים אֶת הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ

בְּיָמֵינוּ מְבַרְכִים אֶת הַיְיָ אֱלֹהֵינוּ

סגולת התורה להציל מיצר הרע

'וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם' (בראשית לט י). **רַבִּי אֱלֶעָזָר פָּתַח וְאָמַר**
'לְשִׁמְרָךְ מֵאֵשֶׁת רַע' וגו' (משלי ו כד), וְכַאֲשֶׁר אֵינְנוּ צְדִיקָא, דִּדְעֵי
אֲרַחֲוֵי דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמִיזַל בְּהוּ. בְּגִין דְּאֵינְנוּ מִשְׁתַּדְּלֵי

הַפְתָּר וְהַכְּבוֹד

ידבר בענין המאור שבתורה להשיב למוטב מהרהורים רעים ומעבירה. ומקדים לדבר בחילוק שבין עסק התורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם, ומתוך כך מדבר בגודל לימוד תורת ארץ ישראל, אשר מאירה על לומדיה; ומציילת מן העבירה. ומספר על מה שקירב רבי חייא תלמיד שהורה בעבירה, ע"י שמשך לבו בתורה, והיה מתפלל על תלמידיו שיזכו לעסוק בתורה לשמה. ומביא בזה ב' דעות בסגולת התורה להציל מעבירה. מדבר עוד בענין דרך ה' להעמיד את התורה לישראל, עצה נגד פיתוי היצר וקטרוג השטן על העוונות, ובדומה לעצות לזכות בדין ברה"ב וביום הכיפורים ע"י השופר והשעיר. והיא תכונת הקדושה, להעלות את ישראל מכל מיני טומאות שבעוה"ז, היפך מצד הטומאה המורידה את ההולכים בה לשאול.

ו כד **'לְשִׁמְרָךְ מֵאֵשֶׁת רַע** מְחַלֶּקֶת לְשׁוֹן נְכָרִיָּה' וגו',² הכתוב מדבר על ההצלה מקטרוג השטן וכמו שיבואר להלן, ושם יבאר רבי אלעזר כי על ידי עסק התורה ניצולים מקטרוג השטן.

קודם שיבאר רבי אלעזר את הפסוק שע"י התורה ניצולים מן השטן מקדים לדבר בשבח העוסקים בתורה.³

וְכַאֲשֶׁר אֵינְנוּ צְדִיקָא דִּידְעֵי אֲרַחֲוֵי דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא - אשריהם הצדיקים

היודעים את דרכי ה', כדי שיוכלו לְמִיזַל בְּהוּ - ללכת בדרכי ה'.⁴ וידיעת הצדיקים את דרכי ה' הוא בְּגִין דְּאֵינְנוּ מִשְׁתַּדְּלֵי

יקדים לדבר באשר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה לשמה, ואפילו שלא לשמה, כי היא תדריכם לקנות העוה"ז והעוה"ב. ויבאר הכתוב (משלי ג טו) 'אֲרַךְ יָמִים בִּימִינָה, בְּשִׂמְאוּלָה עֶשֶׂר וְנִכְבוֹד', כנגד העוסקים בתורה לשמה ושלא לשמה, והשכר הראוי להם.

'וַיְהִי כַּדְבָרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם וְלֹא שְׁמַע אֲלֵיהָ לְשֹׁכֵב אֶצְלָה לְהִיּוֹת עִמָּה' (בראשית לט ט). להלן יבואר פסוק זה, וכן הפסוקים הבאים במעשה יוסף עם אשת פוטיפר, בענין היצר הרע שהוא השטן, שבכל יום מפתה את בני האדם לחטוא, ובכל יום עולה ומשטין בשמים על בני האדם.⁵ **רַבִּי אֱלֶעָזָר פָּתַח וְאָמַר,** כתוב (משלי

מְקוֹרוֹת וְצִוּוִּים

א. **מֵאִמֵּר** הוֹזֵר דְּלִקְמוֹן הוֹלֵךְ עַל הַפְּסוּקִים שֶׁל נִסְיוֹן יוֹסֵף הַצַּדִּיק, שְׁהִיְתָה אֵשֶׁת פּוֹטִיפֵר מִפְּתַח לוֹ יוֹם יוֹם, וּמִפְּרֵשׁ ב' חֻלְקִים בּוֹה, פִּתְוֵי הַיֵּצֵר בְּעוּה"ה, וְקִטְרוֹג הַשְּׁטָן בְּעוּה"ב, וְשִׁהְעִיצָה הַיְחִידָה לַכֵּךְ הָיָא עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּיוֹם וּבְלֵילָה. [ובגמרא (יומא לה) איתא שנסיון ליוסף היה הן בעוה"ז, והן בעוה"ב, ומשמעות הדברים שעל ידי עסק התורה, ניצל מן העבירה, וז"ל הגמרא: תנו רבנן עני ועשיר ורשע באין לדון, וכו', רשע, אומרם לו: מפני מה לא עסקת בתורה, אם אמר נאה הייתי וטרוד ביצרי הייתי, אומרם לו: כלום נאה היית מיוסף, אמרו עליו על יוסף הצדיק, בכל יום ויום הייתה אשת פוטיפר משדלתו בדברים, וכו', ולא רצה לשמוע אליה, 'לשכב אצלה' - בעולם הזה, 'להיות עמה' - לעולם הבא].

ב. **כַּתֵּם פִּז.**

ובאשמורת הבוקר ביאר, כי הנה מה שנאמר 'לשמרך מכל רע', עולה על הקב"ה, והכוונה כי על ידי דבקות תמידית בה' נשמרים מכל חטא, כמו שאמרנו חז"ל (שבת נו) 'יהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו' וגו' (שמואל א' י"ד) אפשר חטא בא לידו ושכניה עמו.

והוזהר בא לבאר איך מתדבקים בהקב"ה, ויבאר שהוא על ידי עסק התורה ביום ובלילה. וענין שיבאר זאת על פי סוד שהוא על ידי עסק התורה בחצות הלילה.

ד. **בִּיאַר הָרֵא"ג:** 'דעי אורחוי דקב"ה למיזל בהו', לפי שתכלית הידיעה היא להביא לידי מעשה.

ב. **כֵּן הוּא בְּדַפּוּס וּלְיָנָא,** וכן הגיה הר"ג.⁶ ובדפוס קרימונה

בְּאֲרֵיִתָּא יִמְמָא וְלִילֵי. דְּכָל מָאן דְּאֲשְׁתַּדַּל בְּאֲרֵיִתָּא יוֹמֵי וְלִילֵי, אַחְסִין תְּרִין עֲלָמִין, עֲלָמָא עֲלָאָה, וְעֲלָמָא תַּתָּאָה. אַחְסִין הָאֵי עֲלָמָא, אִף עַל גַּב דְּרָא אַתְּעַסַּק בְּהָ בַר נֶשׁ לְשִׁמְהָ, וְאַחְסִין הַהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה, כִּד אַתְּעַסַּק בְּהָ בַר נֶשׁ לְשִׁמְהָ.

הַתְּרָה וְהַכְּבוֹד

ומפרש בפרטות איך זוכים לעולמות אלו, **אַחְסִין הָאֵי עֲלָמָא** - יורש את העולם הזה, **אִף עַל גַּב דְּרָא אַתְּעַסַּק בְּהָ בַר נֶשׁ לְשִׁמְהָ** - שלא עסק האדם בתורה לשמה. **וְאַחְסִין הַהוּא עֲלָמָא עֲלָאָה** - ויורש את עולם הבא העליון¹, **כִּד אַתְּעַסַּק בְּהָ בַר נֶשׁ לְשִׁמְהָ** - כאשר עסק האדם בתורה לשמה². וכיון שכל העוסק בתורה לשמה בא לזה מתוך שלא לשמה, נמצא שהעוסק בתורה לשמה זוכה לירש שני עולמות העליון והתחתון, העולם התחתון מן הלימוד שלא לשמה, והעולם העליון מן הלימוד לשמה³.

בְּאֲרֵיִתָּא יִמְמָא וְלִילֵי - לפי שהם עוסקים בתורה יומם ולילה, ומן התורה למדים הצדיקים את דרכי ה' שיש ללכת בהם.

ומבאר בכללות החילוק שיש בין העוסק בתורה לשמה ובין העוסק בה שלא לשמה.

ומפרש מהו אושר הצדיקים העוסקים בתורה יומם ולילה, **דְּכָל מָאן דְּאֲשְׁתַּדַּל בְּאֲרֵיִתָּא יוֹמֵי וְלִילֵי** - כי כל מי שעוסק בתורה ימים ולילות⁴, **אַחְסִין תְּרִין עֲלָמִין** - יורש שני עולמות, **עֲלָמָא עֲלָאָה וְעֲלָמָא תַּתָּאָה** - העולם העליון והעולם התחתון⁵.

העוסק בתורה לשמה נוהל העולם הבא, ושלא לשמה נוהל העולם הזה

מקורות וציטוטים

¹ היינו העולם הזה, ו'עלמא עילאה' הנאמר כאן הוא העולם הרוחני שהוא גן עדן העליון והתחתון, ונקרא 'עילאה' כיון שלשם 'עולה' הנשמה בכל לילה.

² ה"רמ"ק ביאר על דרך פירושו השני כי עלמא עלאה היינו תפארת ועלמא תתאה היינו מלכות, וז"ל: ואחסין ההוא עלמא עלאה כד אתעסק בר נש לשמה, שמתל לשמה ר"ל לשם ה', דהיינו לחברא קב"ה ושכינתיה שמכוון לחבר שני עולמות יחד, עלמא דדכורא ועלמא דנוקבא, ולהכי אחסין עלמא עלאה וז"ש בסמוך מאן דאזיל לימינא דאורייתא דהיינו שעוסק בה לשמ' [כי תפארת היא בחינת ימין]. בשמאלה עושר וכבוד אע"ג דלא אתעסק לשמה, סוף סוף עוסק בתורה הוא, שהוא מלכות, ומצוה שהיא מלכות קא עביד ג"כ, להכי זכי בעתרא ויקרא שנותנת לו עושר וכבוד ונכסים.

³ ה"רמ"ק ביאר על פי שיטתו שעל ידי עסק התורה בין לשמה ובין שלא לשמה מתייחדים קוב"ה ושכינתיה, אלא שמדרגת היחוד שונה, וז"ל: משתדלי באורייתא יממא ולילי, ליחד יומם ולילה שתי מדות תרי עלמין, דהיינו סוד התורה יומם ולילה מיחד קב"ה ושכינתיה. אם עובד בסוד העולם הזה לקבל פרס מתייחדים בסוד מטטרון⁶ שר העולם וזוכה לעולם הזה לבד, ונותנים לו ברכת העולם הזה והיחוד הזה. ואם עובד לשם יחוד עליון רוחני דהיינו לשמה, נוהל העולם הבא.

⁴ ה"רמ"ק, וז"ל: ואם עובד לשם יחוד עליון רוחני, דהיינו לשמה, נוהל העולם הבא, ובכללו העולם הזה אל הנפש ודאי שמתוך שלא לשמה, נמצא שהעוסק לשמה נוהל שני עולמות. בענין לימוד תורה לשמה וביחוד בלילות, כתב הרמב"ם בהלכות

ה. כך ביארו כפשוטו רוב המפרשים. אך הרמ"ק באו"י ביאר כי על ידי התורה מייחדים קודשא בריך הוא ושכינתיה שהם בחינת יום ולילה, וז"ל: משתדלי באורייתא יממא וליל, ליחד יומם ולילה, שתי מדות, תרי עלמין, דהיינו סוד התורה יומם ולילה מיחד קוב"ה ושכינתיה. ⁵ ה"רמ"ק באו"י ביאר כי העולם העליון הוא העולם הבא והעולם התחתון הוא העולם הזה, וכן ביאר הרמ"ג באופן אחד, וכן הוא בכתם פז.

⁶ ובאופן אחר ביאר הרמ"ג כי עולם העליון הוא בחינת התפארת ועולם התחתון הוא בחינת המלכות, וז"ל: אי נמי, עולם הזכר הנקרא יום⁷ זכי ליה ע"י שעוסק בה ביממא, ובשכר שעוסק בה בלילה זכי לעלמא תתאה דהיינו עולם הנקרא מדת לילה מדה כנגד מדה.

וכן דעת האשמורת הבוקר והזהר ח', והם ביארו בפרטות שהכוונה לגן עדן העליון וגן עדן התחתון. וראה עוד הלן מושם האשמורת הבוקר.

⁷ פירש הרמ"ג: 'לשמה' רצונו לומר לשם ה', דהיינו לחבר קודשא בריך הוא ושכינתיה. וכן כתב מהרמ"ו בשער המצות (פרשת ואתחנן), וז"ל: 'לשמה' ר"ל לשם ה', ר"ל שימושך התורה לאות ה'.

ובזהר ח' כתב: אתעסק לשמה בדביקות אהבה.

⁸ לרוב המפרשים 'האי עלמא' ו'עלמא עילאה', הם העולם העליון והתחתון שנמנו לעיל, כל אחד כפי מה שביאר בו.

אבל באשמורת הבוקר שביאר לעיל כי עלמא עלאה ועלמא תתאה הכוונה לגן עדן העליון והתחתון, מאר כי 'האי עלמא'

תָּא חַזִי, מַה כְּתִיב (שם ג טז) 'אַרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ בְּשִׂמְאַלְהָ עֶשֶׂר וְכַבּוּד'. 'אַרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ, מֵאֵן דְּאָזִיל לְיַמֵּינָהּ דְּאוּרִייתָא, אַרְכָּא דְחִיִּין אִיהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי. דְּזָכִי תַמָּן לְיַקְרָא דְאוּרִייתָא, דְּאִיהוּ יַקְרָא וְכַתְרָא, לְאַתְעֵשְׂרָא עַל כְּלָא. דְּכַתְרָא דְאוּרִייתָא בְּתַהוּא עֵלְמָא אִיהוּ. 'בְּשִׂמְאַלְהָ עֶשֶׂר וְכַבּוּד', כְּתָאֵי עֵלְמָא, דְּאַף עַל

הַפְתָּר וְחִכּוּד

- שהוא כבוד וכתר להתעטר בו על הכל, כי תלמוד תורה שקול כנגד הכל"י, והטעם שזוכה לשכר זה של כבוד התורה רק בעולם הבא, הוא כיון דְּכַתְרָא דְאוּרִייתָא בְּהוּא עֵלְמָא אִיהוּ - שכתרה של תורה הוא רק בעולם הבא ולא בעולם הזה.

יבאר מדוע השכר הרוחני הוא דווקא בעולם הבא, והשכר הגשמי דווקא בעולם הזה.

השכר בעולם הבא על עסק התורה לשמה הוא כבוד התורה וכתרה של תורה

תָּא חַזִי - בוא וראה, מַה כְּתִיב בענין השכר למי שעוסק בתורה (שם ג טז) 'אַרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ בְּשִׂמְאַלְהָ עֶשֶׂר וְכַבּוּד'. 'אַרְךָ יָמִים בְּיַמֵּינָהּ' הוא לְמֵאֵן דְּאָזִיל לְיַמֵּינָהּ דְאוּרִייתָא - למי שהולך לימין התורה, דהיינו שעוסק בתורה לשמה^א, אַרְכָּא דְחִיִּין אִיהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי - אורך ימים זה הוא הכוונה שזוכה לשכר בעולם הבא הנקרא עולם שכולו ארוך^ב, ושכרו הוא דְּזָכִי תַמָּן לְיַקְרָא דְאוּרִייתָא - שזוכה שם לכבודה של תורה^ג, דְּאִיהוּ יַקְרָא וְכַתְרָא לְאַתְעֵשְׂרָא עַל כְּלָא

וממשיך הכתוב לבאר את שכרו של העוסק בתורה שלא לשמה, 'בְּשִׂמְאַלְהָ עֶשֶׂר וְכַבּוּד', וכאן מדבר על השכר שיש בְּהַאי עֵלְמָא - בעולם הזה בעניינים הנערכים בעולם הזה שהם עושר וכבוד^ד, והוא למי שעסק בתורה שלא לשמה, דְּאַף עַל

השכר ללמוד שלא לשמה הוא בעולם הזה עושר וכבוד

מקורות וציטוטים

תלמוד תורה (פ"ג ה"ג): אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למוד רוב חכמות אלא בלילה לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, אמרו חכמים אין רגה של תורה אלא בלילה, שנאמר (איכה ב ט) 'קומי רוני בלילה', וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום, שנאמר (תהלים מב ט) 'יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי, תפלה לאל חי'.

ובספר משך תכמה (על התורה, ויקרא ג ב) ביאר את הענין המיוחד של לימוד תורה בלילה, והקשר ללימוד לשמה, דכיוון שהלילה הוא זמן של אופל, שלומד אז בצניעות, הרי מונחת התכלית של הלימוד בעצם הלימוד, ולא בתכלית חיצונית של כבוד או להיעשות רב וכדומה, וא"כ הרי הוא דבוק בה' בעצם תלמודו. ועל זה נאמר 'קומי רוני בלילה', דרינה נאמרה בספק על זמן הקציר, היינו על התכלית, וכך תלמודו הוא בבחינת קציר ולא לתכלית חיצונית. וז"ל קודשו: המונה של לימוד בלילה הוא שלומד בעת אופל לא לכבוד רק בסתר, בצניעה, בעת הדחק, והלומד ע"מ להתכבד או לעשות רב או להשלים את נפשו הוא כוורע ואחרי כן כשבא לעת התועולות נעשה כקוצר, וה' 'חזרעים' בדמעה ברינה יקצורו' (תהלים קה כ) נאמר על כל מפעלות האדם, אם לא בא עדיין התכלית, נעשה כוורע לאיהו פעולה, ואין זה

שעת רינה, אבל העוסק בתורה במסחרים ולבלי לאיהו תכלית רק התקשרותו לתורה הוא תכלית א"כ השכר שלו הוא משיג בעת עסקו ספירת הגבורה שבצד שמאל, ולכך 'בשמאלה עושר', ירונן מטוב לב, כי קשור הוא להשם יתברך מדי עסקו בתורה, וטועם נועם התורה האלהית, עכ"ל.

יא. ביאר הרמ"ק שהתורה היא כנגד ספירת התפארת, ומשם ומטה הוא ספירת הגבורה שבצד שמאל, ולכך 'בשמאלה עושר', וכן 'הרוצה להעשיר יצפון' [צפון הוא בצד שמאל, ככתוב 'צפון ומימן אתה בראתם' (תהלים טז)]. ומשם יורד לעולם הזה, שהנהגת העולם התחתון היא מגבורה ולמטה, ו'כבוד' הוא במלכות, והם חלקי העולם הזה. ומימין התפארת הוא חסד ולמעלה שהם ג' ראשונות, וכתר מעל ראשו, וזה שכתוב שזוכה לכתרה דאורייתא.^א **וראה** לעיל מה שהובא בה מן הרא"ג.

יב. כמו שאמרו בגמרא (קדושין טז): 'ולמען יאריכון ימין' (דברים ו ב) לעולם שכולו ארוך.

יג. ואין תלמוד על בני תורה שהולכים ודלים בעוה"ז, דיקרא דאורייתא הוא בההוא עלמא. הרא"ג.

יד. הרא"ג.

טז. השפת אמת. והשפת אמת (לקיטוס על מאמר הזהר כאן) שואל איזה שבח יש במה שניתן לאדם עניני עולם הזה של עושר וכבוד, ומפרש כי השבח הוא שניתן לו עניני עולם הזה, באופן

שעת רינה, אבל העוסק בתורה במסחרים ולבלי לאיהו תכלית רק התקשרותו לתורה הוא תכלית א"כ השכר שלו הוא משיג בעת עסקו ספירת הגבורה שבצד שמאל, ולכך 'בשמאלה עושר', ירונן מטוב לב, כי קשור הוא להשם יתברך מדי עסקו בתורה, וטועם נועם התורה האלהית, עכ"ל.

יא. ביאר הרמ"ק שהתורה היא כנגד ספירת התפארת, ומשם ומטה הוא ספירת הגבורה שבצד שמאל, ולכך 'בשמאלה עושר', וכן 'הרוצה להעשיר יצפון' [צפון הוא בצד שמאל, ככתוב 'צפון ומימן אתה בראתם' (תהלים טז)]. ומשם יורד לעולם הזה, שהנהגת העולם התחתון היא מגבורה ולמטה, ו'כבוד' הוא במלכות, והם חלקי העולם הזה. ומימין התפארת הוא חסד ולמעלה שהם ג' ראשונות, וכתר מעל ראשו, וזה שכתוב שזוכה לכתרה דאורייתא.^א **וראה** לעיל מה שהובא בה מן הרא"ג.

יב. כמו שאמרו בגמרא (קדושין טז): 'ולמען יאריכון ימין' (דברים ו ב) לעולם שכולו ארוך.

יג. ואין תלמוד על בני תורה שהולכים ודלים בעוה"ז, דיקרא דאורייתא הוא בההוא עלמא. הרא"ג.

יד. הרא"ג.

טז. השפת אמת. והשפת אמת (לקיטוס על מאמר הזהר כאן) שואל איזה שבח יש במה שניתן לאדם עניני עולם הזה של עושר וכבוד, ומפרש כי השבח הוא שניתן לו עניני עולם הזה, באופן

גב דלא אתעסק בה לשמה, זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא.
 דהא רבי חייא כד אתא מהתם לארעא דישראל, קרא באורייתא,
 עד דהוו אנפוי נהירין בשמשא. וכד הוו קיימין קמיה כל
 אינון דלעאן באורייתא. הנה אמר, דא אשתדל באורייתא לשמה,
 ודא לא אשתדל לשמה, והנה צלי על ההוא דאתעסק לשמה,

הפטר והכבוד

עד כה עסק בתורת חוצה לארץ שאינה מאירה¹. והתורה שהאירה בו גרמה דכד הוו קיימין קמיה כל אינון דלעאן באורייתא - שכאשר היו עומדים לפניו כל אלו שעסקו בתורה, היה יודע להבחין בדרגת עסק התורה של כל אחד, והנה אמר - והיה אומר, דא אשתדל באורייתא לשמה - זה עסק בתורה לשמה, ודא לא אשתדל לשמה - וזה לא עסק בה לשמה². והנה צלי על ההוא דאתעסק לשמה - והיה מתפלל על אותו תלמיד שהיה עוסק בתורה

גב דלא אתעסק בה לשמה - שלא עסק בתורה לשמה, זכי בהאי עלמא בעותרא ויקרא - זוכה בעולם הזה לעושר וכבוד³.

בענין חילוק המדרגות בין לשמה ושלא לשמה מביא מעשה רבי חייא שהיה מכיר בזה על פני התלמידים.

דהא רבי חייא כד אתא מהתם לארעא דישראל - כאשר עלה רבי חייא מבבל לארץ ישראל, קרא באורייתא עד דהוו אנפוי נהירין בשמשא - היה קורא בתורה עד שהיו פניו מאירות כשמש, כיון שעסק בתורת ארץ ישראל שהיא מאירה, כי

רבי חייא היה מכיר מכת תורת ארץ ישראל בין העוסקים לשמה ובין העוסקים שלא לשמה

מקורות וציטוטים

1, אמר ר' ירמיהו ז"ל תלמודא של בבל. ובמסכת זבחים (טו): כתוב: כי סליק רבין אמרה לשמעתא קמיה דרבי ירמיה, אמר: בבליא טפשא, אמוטול דיתבי בארעא חשוכא אמרי שמעתא דמחשכא. והרמב"ם כתב בתשובת שאלה דר' ירמיה לטעמיה, דאמר 'במחשכים הושיבני' - זה תלמוד בבלי. וטעמא דמילתא, משום דלא נהירא להו טעמא דמתניתא כהלכה, כמא דנהירי רבנן דארץ ישראל, מפני שלא היו נוהגין זה לזה בהלכה. ור' זירא נמי בעי דלשתכח מניה טעמי דבבלא, משום דלא נהירי ליה, אחר דשמע טעמא דמערבא, עכ"ל הרמב"ם.
 2, ומוסיף הכתם פו שרבי חייא כשעלה מבבל 'קרא באורייתא', היינו בתלמוד ארץ ישראל שאין בו מחלוקת, עד דהוו אנפוי כשמשא, כי 'חכמת אדם תאיר פניו' (קהלת ח א).
 3, והרמב"ם, וביאר את החילוק בין תורת חו"ל לתורת ארץ ישראל, שתורת חוצה לארץ מלובשת בקליפות וחיצונים, ולכן איננה מאירה, ותורת ארץ ישראל היא פשוטה מלובשי שק, ולכן אחר שעלה רבי חייא לא"י היתה התורה מאירה בו.
 ומוסיף הרמב"ם, שאמנם גם בבבל עסק רבי חייא בתורה לשמה, אלא שלימוד לשמה של חוצה לארץ 'אינה מצלחת ואינה מאירה', ואין בחוץ לארץ חילוק בין לימוד לשמה ללימוד שלא לשמה. ולכן בבבל לא היה רבי חייא מכיר בין התלמידים, מי לומד לשמה ומי לומד שלא לשמה, וכאשר עלה לארץ ישראל, והכיר מעלתה, הכיר בין אלו לאלו.

שיוכל לשמור עצמו בטהרה, ולא יגיע לו נזק מרוב העושר והכבוד, ולא יהיה בבחינה של 'עושר שמור לבעליו לרעתו' (קהלת יב). וזה פירוש דברי הוהר 'אחסין האי עלמא, שיהיה שמור מהתדבקות בעניני עולם הזה, ויהיה בבחינת הכתוב (ירמיה טו יט) 'להוציא יקר מזולל'.

3, כעין זה דרשו בגמרא (שבת סג): אמר רב ששת מאי דכתבי אורח ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד, אלא בימינה ארץ ימים איכא עושר וכבוד ליכא, אלא למיימינן בה אורח ימים איכא וכל שכן עושר וכבוד, למשמאלים בה עושר וכבוד איכא, אורח ימים ליכא. ופירש רש"י: למיימינן - של תורה, שמפשפשו טעמיהן בדקדוק ובוררין, כימין המיומנת למלאכה. למשמאלין בה - שאין יגיעים בה כל צרכן, אי נמי מיימינן בה - עוסקין לשמה, משמאלים - שלא לשמה.
 4, בספר כתם פו הביא בענין תלמוד תורה של ארץ ישראל שהוא יותר מאיר מתלמוד תורה של בבל, מהגמרא בסנהדרין (כד), אמר רבי אושעיא מאי דכתבי 'ואקח לי שני מקלות, לאחד קראתי נועם ולאחד קראתי חובלים' (זכריה יא, ו) 'נועם' - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שמנעימין זה לזה בהלכה, 'חובלים' - אלו תלמידי חכמים שבבבל שמחבלים זה לזה בהלכה. וברש"י (שם ד"ה מחבלים) פירש: בלשון עז וחמה, מנקשין זה לזה, ובני ארץ ישראל נוהגין יחד, ומעינין יחד, ומתקן זה את דברי זה, והשמועה יוצאה לאור. ואיתא שם בגמרא עוד, 'במחשכים הושיבני כמתי עולם' (איכה ג

רבי חייא התפלל על הלומדים לשמה שימשיכו כך, ועל שלא לשמה שלמדו לשמה

דְּלִיְהוּי חֲכִי תְדִיר, וְיִזְכִּי לְעֶלְמָא דְאַתִּי. וְצַלִּי עַל הַהוּא דְלָא אֲתַעְסַק
בָּהּ לְשִׁמְהָ, דְיִיתִי לְאֲתַעְסַקָא בָּהּ לְשִׁמְהָ, וְיִזְכִּי לְחַיִּי עֲלֵמָא.

הַכְּתָר וְהַכְּבוֹד

שלא עסק בתורה לשמה, דיייתי לאתעסקא
בָּהּ לְשִׁמְהָ - שיבא לעסוק בתורה לשמה,
וְיִזְכִּי לְחַיִּי עֲלֵמָא - ועל ידי זה יזכה לחיי
העולם הבא.

דְּלִיְהוּי חֲכִי תְדִיר וְיִזְכִּי לְעֶלְמָא
דְאַתִּי - שיהיה כן תמיד, ועל ידי כן יזכה
לעולם הבא.¹ וְצַלִּי עַל הַהוּא דְלָא
אֲתַעְסַק בָּהּ לְשִׁמְהָ - והיה מתפלל על זה

מקורות וציטוטים

יושיעך מעצת מרגלים' (סוטה לה).
והוסיף עוד הרמ"ק, שתפילה זו היא בגדר של 'מתוך שלא לשמה
בא לשמה' (ראה כלה רבתי פ"ה ה"א), ולכך התפילה מועילה.

י"ב. הרמ"ק מביא כאן, שאע"פ שדבר זה תלוי בבחירה, אשר היא
ביד כל אדם, עם כל זאת, על ידי תפילה של אחר ישנו סיוע,
כעין מה שמצינו אצל יהושע שהתפלל עליו משה רבינו 'יה

**נפשי
צמאה
לדעת
נל רז סודק**

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד"
ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

ביאור נפלא כזה טרם בא לעולם

גדולי הצדיקים שליט"א מעידים:

אוד המאלה לישרי לב

